

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Din rostul vieții.

Trecui într-o zi la vecinul Andrei ca să-mi mai primenesc gândurile și să uit pe o clipă asupra vieții...

L-am aflat în mijlocul curții, cu coatele răzimate pe loitrița carului și cu privirea perdută în verdele țarinelor...

— Ce gânduri te frământă, vecine?

— De cari nici n'ai socoti... Uite cum steteam aici și mă gândiam la greul traiului, imi furară mintea cei cari au gătat cu necazurile.

— Doar' nu-ți-ai urit zilele?

— De urit nu mi-le-am urit, că viața îi dragă și vermelui ce se tiră pe pământ, dar cum venii cu carul din cîmp, colo'n aretul țintirimului, imi plezni prin minte, că de s'ar scula cei din morminturi, ne-ar scoate pe toți aștia din sat. Ne-ar lu-a cu „șupa“ de ne-ar sfîrăi călciele.

— Cînd i-am zări cum vin pe coastă înjos, zurăind din oase și clănțenind din fălci, le-am lăsa lor mămăliga ș'am lua-o pe dealuri.

— Gluma-i glumă și trece fără urmă, dar însfirșit tot va trebui să ne înfrățim și noi cu rînjiiții ăia, și orcîit de frumoși sîntem, tot așa de proști și despoiați ne-om face ca și ei.

Ni-se macină zilele una după alta, ca grăunțele morarului, și fiecare pas tot mai aproape ne duce de gura morții.

Par'că numai eri-alaltăeri și noi eram tineri, dar acum ne aplecăm ca soarele către

asfințit. Care după cum am răsărit, unul mai înainte, altul mai tîrziu, ne culcăm în groapă.

Răsărit-am și noi frumoși, plini de viață, ș'am împins în mormint un șireag întreg de bătrîni. D'abia ici-colo a mai lăsat Dumnezeu cîteunul de pocăință, știu cum lași în pădure cîteun copac în bătea vremilor.

Azi mie, mine ție ne bate la ușă dumneaei și intră ca portărelul, nu mai așteaptă să-i zici „poștește“. Sînt tari legile azi, dar legea morții e mai întărită decît toate. Cînd a sosit termenul, pus de Dumnezeu, cînd moara vieții ți-a măcinat și cea din urmă zi, moartea își pune piciorul pe firul vieții, îți zmulge sufletul fără nicio milă și ți-l pune acolo unde, cum zice scriptura „... Judecatorul a șezut și cărțile ș'au deschis“.

La ea nu este „pardon“, ca la Neamț, nu te mai întrebă de ești gata, de te-ai împăcat cu Dumnezeu, ori cu vecinul tău, de ți-ai plătit datoriile, ori de-ți rămîn copii pe drumuri. Nici nu mai poți face contract, fie și pe o zi. Mai dai tu din mîni din picioare, ca copii cei răi, dar înurmă te lovește cu paima peste gură și-ți retează viața fără nicio vorbă...

Viața e ca o carte cu chipuri... Mă uit peste țarinele îmbrăcate în darul lui Dumnezeu, peste finațele împănate cu florii aurii, ascult cîntul paserilor și șoapta vîntului în dumbrăvi. Cît sînt de frumoase toate, și cu cît drag căutăm la ele. Cu fiecare zi întoarcem o foae din cartea vieții. Tot ne uităm la un chip, la altul. Unul ne place

că-i roșu, altul că-i verde, celalalt albastru... Facem ca școlarul ce-l rău care tot s'a uitat la chipuri, ear cînd pela examen n'a știut nicio slovă, nici măcar că ce însemnează chipurile cele frumoase din carte.

Ne învăluim în grijile lumii fără ca să ne mai dăm seamă de rostul vieții, și numai cînd o părăsim, vedem c'am trăit înzadar.

Dincolo știu că nu m'o întreba nimeni: cîte lanțe de pământ, cîte oi, cîți boi, cîți bani am avut. Ce-ai făcut în viață? Fost-ai creștin adevărat, cinstit-ai biserica, crescutu-ți-ai copii în frica lui Dumnezeu? La astea va trebui să răspund; celelalte acolo nu mai numără nimic. Drept se zice la carte, că „Infricoșat lucru este a cădea în mîinile Dumnezeului nostru“.

Mă mir că sînt oameni cari zic că nu este suflet.

Sînt doi ani decînd mă dusei și eu la țirgul Aiudului să-mi cumpăr doi juncani. Intr'o dup'amiază se porni o vremuiala știu ca toamna. Cu alți mulți am tras și eu la scuteală într'o ospătărie. Răchie nu beau de zece ani, ș'asa imi luasem merindea la mîină și mă pusei la un corn al mesei, ascultînd poveștile oamenilor, cari de pe unde i-a înțilnit Dumnezeu.

Unde's mulți, multe spun. Veni vorba și despre jurămînt; că adevărat cum unii oameni au obiceiul prost de a jura îndată pe Dumnezeu și pe suflet. Dar o venitură dintre ei, nu știu fost-a Ungur ori Neamț, vrea să ne dea nouă minte: „Ei, suflet nu este, ala

FOILETON.

Șarpele.

De Damian Izverniceanu.

Era într-o zi de primăvară, cu două zile înainte de Sîntul Gheorghe, într'o dup'amează mai mult spre înserate. Ca Sîmbătă avea să fie ziua Sîntului Gheorghe, ear ca Vineri, cu o zi mai înainte avea să fie țirg de țară; oamenii începură însă de Joi a se aduna la țirg. Și fiindcă comuna noastră nu era altceva decît două șiruri de case, cufundate într'o vale adîncă, țirgul nu se ținea afară de sat, pe coastele stîlcoase și prăpăstioase ale dealurilor, ci se ținea în sat dealungul uliții. Și venia lume multă la țirgul acesta de primăvară, venira mai ales Români de pe Valea Almăjului. Și era și o plăcere, o înălțare de inimă și de suflete, ca în astfel de vreme, cînd firea întregă a reînviat, cînd frunzele tinere își reîncepeau freamătul dulce, cînd prin văzduh se auziau ciripit de rîndunele și prin codri și păduri cîntări de cuc. Și veniau oamenii din îndepărtări, din cătunele lor îngropate în verdeață, veniau la țirg cu turme de mei și de iezii. Zbierete subțireleacompaniate cîndșicînd de altele mai groase, mai învechite, se ridicau în văzduh și produceau un zgomot surd cu totul straniu. Nori întregi se ridicau în urma lor pe drumuri. Junci roșcați și bouleni plăvanii pășiau încet cu pașul măsurat, mînați de dinapoi bieții Români, rupți de oboseală. Undeșuunde prin mulțime, apareea figura vreunui popă cuvios de pela sate, sau vre'o mutră hazlie, uneori caraghioasă detot a vreunui sîrsăilă corturar, cu bumbi

și bani de argint în plete-i negre, unsuroase; tipurile indispensabile ale țirgurilor.

Pe prispa unei case, pe o lăvicioară, steteam vr'o patru inși și priviam așa la lumea și dobitoacele ce se perîndau pe dinaintea noastră. Ne simțiam cuprinși de o bucurie neînțeleasă și de vraja nelămurită a țirgului de primăvară. Era un dascăl, un doctor, un student care se îndeletnicia cu scrisul poeziilor, deci nu se simția mișcat de poezia țirgului, și mai eram și eu.

— Fraților, așa ca astăzi demult nu m'am simțit. Mă simt ca cuprins de o toropeală plăcută și icoanele trecutului imi resar pe dinaintea ochilor. Țirgul cu oamenii lui veniți din sate îndepărtate mă farmecă și așa mă cuprinde cîteun dor să stau cu acești oameni de vorbă, să-i întreb de satele și codrii lor, să-i întreb de căminurile și necazurile lor. Așa începu să vorbiască doctorul, un om cu vorbă repede și care se însuflețea și răminea încîntat de orice lucru bun, românesc.

— Să mergem dar' prin țirg, grăi dascălul, un om îmbătrînit, resucindu-și o țigărită de tutun d'al cu șaptesprezece.

Am plecat. Vorbă multă pretutindenți ca în țirg. Amurgul tot mai mult și tot mai lin se așternea peste sat. Cîțiva nourii călători își urmau drumul fără rost deasupra pe subt cerul albastru. Luna era și ea deasupra creștetului nostru și-și pregătia strălucirile pentru noapte. Înspre apus prinse a străluci și a-și tremura raza și luceafărul și părea un crin mare de argint.

În apropierea unui păru era o șatră de cele cu mîncare și cu beutură. De subt pinzele ei întinse izvorau razele palide ale unei lămpi aprinse.

Zgomotul și veselia izbucnia de subt șatră, din care se deprindea atît de lămurit glasul unei vioare, ce părea că suspină în amurgul tainic și se îngine cu glasul unei privighetori ce cînta prin tufișul de pe coastă, prin tufele de liliac înflorit.

Ne-am apropiat de șatră: veselie și voe bună subt ea. Păharele se umpleau și se goliau în gîtlejurile unor voinici, ear prin văzduh plutia o aromă de rachiu fert. Un Țigan își purta arcușul însus și înjos pe strunele ce țipau infocate, apoi tot mai mult se liniștia pănăce părea o oftare lină și domolă. Cei tineri și cu mintea încă zburătoare, încunjurară pe Țigan și tot îl îndemneau la cîntat și la beut.

— Bea, măi cioară, bea măi, și nu o jăli, zise unul cu mustața încîrlionțată ca la rășoi și cu pălăria pe ceafă, bea, măi, nu fi dobitoc, bea măi... și lovi cu pumnul în masă de toate sticlele se cutremurau, aproape să se restorne.

Țiganul beu una zdravăn și earăși prinse a cînta din vioară, dar par'că și mai a foc și mai a jale. Rachiul ferbinte îi aprinse inima Țiganului.

La un alt capăt de masă erau vr'o trei moșnegi încărunțiți și o muere bătrînă. Aștia ascultau liniștiți cîntarea și vorbeau domol cu glasurile lor blajine. Ne-am apropiat de ei, nici nu ne-au băgat în seamă, ci vorbeau mai departe despre fapte și întîmplări din vremurile apuse, îngropate în vecinicia uitării, unde s'au îngropat aveau atîtea fapte atîți făptuitori și martori cari le-au văzut ori auzit.

Unul dintre ei, moș Dănilă, părea mai înduioșat, cu ochii umeziți privia spre baba lui, apoi

numai popii spune ca să poarte oamini de nas. Omu nu alta numa un porc lung. Doctorii tăiat la el, dar suflet nu aflat; ala nu este“.

Atunci din capul mesei se ridică un om bătrîn: „Apoi tu poate că ești, dar eu nu's porc, eu is creștin și am suflet. Eu cu un porc la masă n'oi șede — și trecu într'altă parte. Rînd pe rînd toți părăsirăm masa. Străinul roși ca focol, își înghiți răchia și se cam șterse. Și-a dat de om. „Vedeți, — ne zice bătrînul — aștia strică oamenii, dar cum să aștepte doctorii suflet în trup mort“?

Ca el sînt și oameni cu carte, cari nu cred c'ar fi suflet. Spre pildă notarășul nostru. Mă dusei într'o zi la cancelarie avînd niște trebî. Aflai acolo și pe părintele cel tînăr. Intraltele veni vorba și despre Tudoru Ilenii, pe care l-a scos moartea măi din nuntă.

— Apoi las'că se va veseli el pe ceia lume, că D-voastră Români ș'asa credeți în suflet, zise notarășul.

— Dar D-ta doar nu crezi? îl întrebă părintele cu mirare.

— Ba am crezut și eu cînd am fost copil, dar acum nu.

— Și pentruce?

— Pentrucă n'am văzut suflet nici eu, nici nimeni în lume pîn'acum. Am văzut mulți oameni murind, dar suflet să iese din vr'unul nu, n'am văzut.

Părintele se gîndi puțin...

— Dar durere crezi că este?

— Cred.

— Ai văzut vr'odată durerea?

— N'am văzut-o.

— Apoi dacă n'ai văzut, pentruce totuși crezi că este durere?

Notarășul se făcu roșu ca ardeiu.

Se sculă și deschise fereastra să măi apuce la aer.

Că ce or măi fi vorbit nu știu. Scriitorul imi isprăvi lucrul și ieși afară.

Domni d'ăștia avem mulți. Ei nu cred decît numai în ceiace vād cu ochii și prind cu mîna. Nici aștia nu's măi învățați ca străinul cel dela tîrgul Aiudului, dar sînt

oftă adînc îndreptîndu-se pe o laviță. Ceialaltî steteau îngîndurați și ascultau la Țigan.

Țiganul cînta tot măi cu foc și trăgea acum cu arcușul pe strune de credea că toate pleznesc.

Moșnegii își goliau păharele de vin, unul îi dete și muerii să bea. Moș Dănilă își șterse atunci gura și mustățile cu dosul palmei și începu să povestiască. Imi aduc așa de bine aminte de povestea și graiul lui dulce.

— Fraților, cam așa a început cîntarea Țiganului, așa de mult m'a înduioșat și-mi reinprosperătează în minte o întîmplare veche.

— Odată un păcurar își păștea oile prin livezile noastre. Era dela noi din sat și avea o turmă mare de oi, dar niciuna nu era a lui. Era sărac lipit pămîntului, dar trei lucruri avea și el pe cari nu le aveau alți junî de seama lui. Avea niște ochi negri, plini de foc, cari turburau mințile fetelor și ale nevestelor din sat; avea darul de a cînta din fluer cu atîta măestrie, de cînd îl auziai, îți rupea fărîmături de suflet, și măi avea în drag pe cea măi frumoasă fată din sat.

Pe fată a întîlnit-o odată la izvorul din marginea satului, pecînd își scobora oile din zăcatoare ca să le adape. Era așa pe înserate pecînd soarele stetea gînditor în creasta unor dealuri și privia eac'asa înapoi măi mult ca de clacă. Fata privia așa uluită la flăcău în vremece luminile trandafirii ale apusului se resfrîngeau în ochii ei. Flăcăul o văzu din departe, dar se făcu a nu o vedea, își scoase fluerașul, îl lipi de buze și începu a cînta, a-și vărta dorul de flăcău tînăr, dornic de iubire, în versul trăgănat al fluierului. Și curgea cîntarea

vieleni ca năpîrcile. Trăiesc fără înălțare de suflet, ca dobitoacele. Trăiesc fără să-și dea seamă pentruce s'au născut în lume. Sînt vecinici îndujmăniți cu D-zeu și cu biserică. Popă lor nu le trebuie decît la botez și la înmormîntare. Și cine în toată viața lui a fost dușman lui D-zeu, doar' s'a împăcat cu el în ziua morții? O sută de preoți ș'o lume de oameni să se roage pentru el, nu-l vor putea scăpa de mînia Judecătorului.

Iuliu Pop.

IGIENĂ.

Traiul sateanului nostru.

Celce a trăit în satele noastre, și care a căutat să shimbe ceva în viața sateanului nostru, să desrădăcineze un obicei străvechi, sau să introducă ceva nou în modul lui de a trăi, de a cugeta de a judeca, a auzit de multeori, și cîteodată cu o stăruință desnădăjduitoare, cuvintele „Noi așa trăim, c'asa am apucat din moși-strămoși“. Treci de pildă, pe ogorul, pe care muncește o familie numeroasă și dacă se întimplă să fie vremea prînzului, îi vezi adunați toți, stînd jos pe pămînt, ear în mijlocul lor o mămăligă și cîteva cepe. Este mîncarea lor obicnuită. Dacă măi ai cît de puțin din idealul ce-ți făureai în vremea studiilor, și dacă ai în suflet cît de puțin entuziasm, nu poți remînea idiferent. Zici atunci „Nu este cu puțință, bade, să munciască, ba nici chiar să trăiască un om, cînd se hrănește atît de rău; la munca multă, mîncare multă și bună...“ Îți va răspunde unu:

„Nu ne dă nouă mina să mîncăm cele bucate bune, și altul va zice: Nici n'avem timp destul să pegătim... Se va găsi însă întotdeauna unul care își va zice: Așa mîncăm noi, că cu de astea ne-am trezit. Așa au mîncat strămoșii, și au trăit.

Și măi departe, se va găsi încă unul care să-și spună, că strămoșii nu măi puneau var prin fîntîni, și trăiau, și că strămoșii au locuit și ei în case joase, lipite cu pămînt, cu ferestrițe mici, cari nu se deschideau niciodată... „Așa trăim noi, c'asa am apucat din bătrîni“:

Eată o tradiție care din punctul de vedere al igienei strămoșești, în lipsa altor îndrumări nouă, călăuzește într'un mod demulteorî barbar, întotdeauna primitiv, viața căminurilor noastre rurale.

Pe terenul acesta, generațiunile de medici rurali, vor avea săși dea întîlnire și să înceapă lupta de prefacere; căci și sînt elementele cele măi bine pregătite pentru o asemenea luptă.

dulce și lină pe vale ca o clocotire ușoară și oamenii și fetele, cari scoborau din pădure, cu croșnele de lemne în spate, ascultau cuprinși de vrajă. Fata suspină ușor și-l învăluia în privirile ei pline de iubire și de patima tineretii. Cînd se apropie, păcurarul își intrerupse cîntecul, strigă la oi și pocni din bici.

— Măi badiță, îi zise atunci fata, unde ai învățat să cînti așa de frumos, că-mi rupseși sufletul.

— Ți-l-oi fi rupt, dodă... grăi păcurarul eac'asa, zîmbind, și de subt buze îi răsăriră șiragurile albe de dinți, cari se întreceau în sclipiri cu ai fetei.

Oile se înșirară dealungul părului, beură din apa rece și limpede, apoi își ridicară capetele și priviau așa năuce însus pe coasta inverzită. Cei doi tineri se priviau așa rușinoși în față, cînd el își întorcea ochii într'altă parte, ea și-i aplecă sfioasă înjos.

Și s'au măi întîlnit ei la izvorul cu apă limpede din marginea satului, și tot măi mult, tot măi aprinse păreau privirile lor. Și s'au apropiat ei unul de altul și în urmă s'au înprietinit și numai o dragoste îi chinuia mereu și numai un dor îi mistuia.

În serile senine cu cîntec de privighitoare și sclipiri de stele, cînd totul cădea într'o liniște adîncă, plină de vrajă, cînd chorurile broaștelor sunătoare, ca niște tonuri metalice, se ridica în văzduhul recoros al nopții, atunci de pe coasta dealului ce se ridica de asupra izvorului, se pornia lin și trăgănat, la început ca o oftare, apoi ca o șuerătură,

Dar pentru ca să fii singur de izbîndă, o tinere medic, ce porți în suflet toată jalea acestui obiduit popor, nu este destul să fi medic, nu este destul să ai capul plin de ultimele ipoteze ale patologiei celulare, ci va trebui cum a zis arhaicul Hipocrat „să unești înțelepciunea cu medicina, și medicina cu înțelepciunea, căci medicul filosof este pentru a zice astfel, egal zeilor. Și zeii înving totul.

S'ar părea că sateanul nostru iese greu din lăcașul strămoșesc. Cine n'a văzut de pildă tineri idealisti cu sufletul plin de iluzii, devenind sceptici și indiferenți, după cîteva vreme de activitate în mijlocul țărînimei. În realitate, însă idealismul acestora a păcătuit prin lipsa fundamentului: prin lipsa convingerii... Defapt nici nu se pot numi idealisti aceștia.

Idealistul nu cere să-și vadă numai decît efectul muncii lui. Poate chiar să nu-l vadă niciodată. Asta nu-l va împedea de a lupta, dimpotrivă îl va oțeli măi mult.

Adevărul este că nu numai că sateanul nostru nu e recalitrant formelor nouă, dar ce e măi mult, nimeni nu e măi ușor de convins ca dînsul. El are încă acea credulitate, acea malabilitate a creierului, caracteristică copiilor... Pentru ca să-l câștigă, trebuie să te cobori la ei, să-ți deschizi lui sufletul tău curat și iubitor de oameni... Între sătenii nu trebuie să fii propovăduitor numai cu vorba, ci trebuie să fii o pildă demnă, cu firea ta, cu traiul tău, cu toată făptura ta... Atunci numai va crede el, că înadevăr, tot ce faci pentru el, este pornit numai din dragoste către el, ear nicidecum din cine știe ce interese personale.

Țăranul român, deși prin firea lui naiv și credul, a căpătat în decursul timpului o oarecare neîncredere în tot ce e „funcționar“, și lucrul se explică lesne cînd ne gîndim la cîte amăgiri au fost supuși, de cîteori au fost înșelați, și cîți încă îl vor fi măi înșelînd și astăzi. Numai coborîndu-te la el, tinere medic, apostol al religiunii viitorului, îi vei cunoaște sufletul, și dacă vei ști cîți într'insul, vei vedea ceva din puterea de jertfă a eroilor! În vorba lui potolită, în sufletul lui simplu, în judecata lui dreaptă, în minile lui crăpate și nodoroase, în spinarea lui gîrbovită, vei vedea chezașia trîniciei noastre. (Finea va urma) **Dr. R. Moise.**

ECONOMIE.

Din minunile cooperativei.

Intr'o zi de Duminecă, pe așt timp primăvăratic, avînd o afacere particulară, m'am dus pe la Novaci, las că demult vream să-i vād.

Merg încet, privind îndreapta și înstînga acest sat pe care nu-l măi cunoșteam, fiind cam de vreo 7 ani decînd nu-l măi văzusem, atît s'a

glasul duios al fluierului. Intreaga lui durere și tot dorul grămădit în sufletul lui îl turna flăcău în fluierul acela cere-l prefăcea într'o cîntare duioasă și o trimitea pe undele line ale văzduhului pînă în sat pe prispa unei case, unde fata care îi era lui dragă, îl asculta. Și nimeni n'a știut de dragostea lor născută într'un amurg de seară la marginea unui izvor cu apă lină și continuat în nopțile cu stele de foc și cu raze de lună.

În sat era și o vădană tînără și frumoasă, care demult își tot rupea călciele, după păcurar, dar acesta nu-i dedea răgaz nici să se apropie de el, și ea nu înțelegea că dece. A fost el, păcurarul, de vr'o douăori pe la ea, înainte de a cunoaște fata, dar decînd cu întîlnirea dela izvor, era pace, nu măi voia nici să o vadă. S'a întristat atunci vădana și s'a pus la pîndă, și nu pese mult a și dat peste urmele dragostei lor.

Odată a măi stat și cu fata de vorbă și atîta a descusut-o cu vorba, pănăce aceasta, ușoară de minte ca toate fetele de seama ei, nu a măi putut să se stăpîniască, ci i-a povestit totul din fir din păr. Văduva a privit-o atunci rece cu privirile ei răutăcioase și n'a măi zis nimic.

În ziua următoare, des de dimineață, văduva s'a și dus la fată, acasă, a dus-o în grădina și i-a zis:

— Aseară mi-s'a făcut milă de tine, cînd mi-ai spus că te prinde dorul de flăcău, deaceia ți-am adus ceva, și dacă înghiți, să știi că orcînd, cînd te va cuprinde un dor măi mare de flăcău, să știi că lasă tot și va veni ia tine.

Fata surise de bucurie și se învoi să înghiță.

schimbat. Când să trec peste podul Gilortului, mă întâlnesc cu vechiul meu prieten, d-nul D. Brezulescu, care la vederea-mă, până a nu mă întreba de cauza venirii mele tocmai aci, mă invită a-l vizita acasă. Ajunși aci, a ordonat întâi masa, fiind ora 12, în care timp i-am spus scopul venirii mele și am discutat maicuseamă de ultimele alegeri, cari l-au decepționat foarte mult, las că e și tinăr și neobișnuit cu loviturile. Am încercat a-l încuraja, și la toate cuvintele mele se arăta refractar; atunci i-am spus, că ce nu pot face eu, va face timpul...

După masă, fiind un timp frumos, m'a condus de am vizitat proprietatea (moșia) din sat a băncii Gilortului și am văzut terenul pregătit pentru plantare cu viță altoită, și înăluntru grădinei era un lucru, o seră pentru altoire forțată, lipsindu-i geamurile numai, cari erau comandate în Boemia, negăsindu-le la nicio fabrică din țară. Aci am văzut înjurul locului ce va deveni vie, plantați o mulțime de pomi, între cari citiva pruni altoiți cu specia „împărăteasa Balcanilor“ și „regina Bosniei“ aduși direct pentru a produce material de altoit, fiind superiori în a produce prune pentru uscat. Mi-a dat toate explicațiile de împărțirea terenului și destinațiunea fiecărei parcele.

Pe subț vie am văzut în construcțiune o nouă șosea care va deschide o nouă stradă Novacilor, proiectată tot de ingeniosul domn D. Brezulescu, spunându-mi: „că nu vor mai avea locuitorii unde-și mai construi case pe strada existentă“.

Aci mi-a explicat cum va fi întrebuințată proprietatea băncii, cuprinsă între strada veche și cea nouă. Șoseaua nouă cu cea veche vor fi unite cu o stradă în mijloc (care va fi făcută pe cheltuiala băncii). Prin această stradă proprietatea băncii va fi împărțită în 4 plăți: pe două lângă șoseaua nouă vor fi construite biserica și o nouă școală cu 4 posturi; ear pe celelalte 2, cu fațada pe șoseaua veche, vor fi construite palatul băncii și otelul cu 2 caturi, dintre cari numai catul de jos, o casă de întâlnire pentru săteni, unde se va putea servi lapte, ceaiu etc. și o bibliotecă.

De aci am trecut în zăvoiu după apa Gilortului, care mi-a spus că e proprietatea băncii, dar lăsat în folosință (spre pășune, fără niciun fel de cultură) obștei novacene gratuit. În zăvoi e construit de bancă un cuptor sistem boznic, dublu, pentru uscarea fructelor; fierăria e dată grătuț de minister. Mi-a explicat că localnicii uscă fructele fără nicio plată, ear străinii dau zecime, primind în schimb lemnele necesare și omul de serviciu al băncii. Mi-a spus că are și d-sa un astfel de cuptor construit cu propria d-sale cheltuială în com. Carpinișul, unde are proprietate, și care e pus în folosință locuitorilor absolut gratuit. Pe apa Gilortului am văzut începute lucrările pentru construirea unui ferestruu sistematic, fiind deja

Atunci vădăna o puse de căscă gura și 'nchise ochii, și în vremea aceasta îi viri în gură un vlmătoce de frunză de măcriș, în care era cena lung, ca un firicel de ață albă. Fata înghiți și încă îi și mulțumi muerii pentru binefacere.

(Sfîrșitul va urma).

Epigrame.

Cantorul la Nemți, nepoate,
Cîntă din orman, pe »noate«,
Ear al nost cîntă din — coate...

În lumea noastră literară
Ce bucurie va să fie,
Că'n Caransebeș, »veste rară«,
Se 'ncepe-o nouă — comedie...

Orces succes, avînt de fală,
Ce strînge rîndul ca ostriga,
În casa voastră ospitală,
S'a plămădit carăși — intriga.

De vreți ca viitorul nost
Mă bun să fie decît az,
Stîmăți pe 'nvățătorul vost,
Întotdeauna cînd e — treaz!

Galilei ne dovedește,
Că pămîntul se 'nvîrtește;
Tu ne-o dovedești, Tănăsă,
Dela bîrt — mergînd acasă...

Don Ramiro.

executate digurile și podul de ridicarea apei, prin a cărei cădere se capătă o putere de 30 cai.

Din proprietatea băncii am trecut în proprietatea d-lui particulară (moștenită dela părinți, neavîndu-și patrimoniul mărit decît cu trei pogoane, și acestea dăruite de adunarea băncii, drept recunoștință pentru marile servicii ce i-le-a făcut, mărturisindu-mi că avut ocazie să cumpere pămînt, dar n'o face, că nimic nu contribuie pentru înjosirea unui om în ochii semenilor săi, decît acapararea de pămînturi, care forțamente restrînge libertatea celorlalți cetățeni).

Aci mi-a arătat locul unde va înființa pentru sineși o fabrică de țesut dimie, care va fi pusă în mișcare cu o cădere de apă de 60 cai putere, putîndu-se aci aduce toată apa Ghilortului. Din zăvoi am ieșit în sat unde mi-a arătat proprietatea sa privată (în mărime de vreo 200 pogoane), felul cum va fi împărțită, locul destinat pentru casă, totul.

(V. Naț.)

(Finea va urma.)

G. P. B.

CRONICA.

Regele Carol al României a decorat pe dl ing. Nicolae Șiclovanu (originar din Arad) cu „Crucea de cavalier al României“. Sincere felicitări!

Joî, la 1 Iunie c. n. s'au început examenele la școlile noastre primare ort. rom. din tractul Orăviții. Asupra rezultatului vom reveni. Cel dintâi, în Oravița-rom. a reușit foarte bine, dupăcum a și fost declarat oficial de comisarul școl-conzistorial d. Gheorghe Jianu și de d. Vilhem Földes, ca reprezentant al insp. reg. al școlilor, care a gratulat în public vrednicului învățător Carol Lazăr.

Orele de oficiu la suprefectura din localitate în timpul veri: dela 7 dim. până la 1 d. a.

Societatea Grădinei de tir va arangea petreceri: Lunî, la 9 Iulie: festival de copii, la 6. August: Concert și petrecere de dans, cu muzica militară. Petrecerile cu joc obișnuite: la 1, 15 și 19 Iulie, la 12 și 26 August, ear în fiecare Duminică cîntă taraful lăutarilor și bere de Steinbruch.

Mîne, la 4 Iunie va avea loc marele concert Zsembery în sala teatrului, avînd următorul program bogat și variat: 1 Chopin: Impromptu Fis dur, executat la pian de d-șoara Elvira Zsembery, 2. K. Huber, L. Huniadi, duet de violină, cîntat de dd. C. Kanz, O. Novacovici, acomp. la pian de d. I. Lang, 3. Balada de Chopin As dur, exec. la pian de d-șoara E. Zsembery, 4. Mendelssohn trio la pian, A-moll, partea I. cîntată cu violina de dd. C. Kanz, O. Novacovici și I. Lang, 5. Schubert-Liszt: Soirées de Vienne, ex. la pian de d-șoara E. Zsembery, partea II, punct 8. Teatru. Publicul va avea astfel parte de o serată artistică, de cari rarî ni-se dă prilejul a avea în orașelul nostru.

Iosif Fitz, fiul notarului public regesc Dr. P. Fitz din localitate, a scris o reușită monografie, subț titlul „Brassai Sámuel“, apreciată favorabil și în presa mare.

Banca populară d'acîi a decis a-și ridica un palat în strada principală.

În adunarea gen. a Societății pompierilor voluntari din localitate au fost aleși, prezident Dr. Rudolf Bähr, v. prezident: Ervin Péter, secretar: A. Rahner, casier: C. Sittner, jurisconsult: adv. Balt. Mumeanu. Agendele primcomandantului îi sint incredințate deocamdată ajutorului de primcomandant: C. Sittner; prezident activ; Franț Grau, vice prezident: A. Gazzoli.

Notarul din Maidan Panta Neagul, osîndit la pierderea Oficiului, a fost rehabilitat fiind reasezat în post.

La Szentes într'un circ uriașul chinez Van-Fan-Jin a trîntit pe un oarecare Izidor Trippold (?) încît i-a ieșit sufletul pe loc.

Banca Comercială din localitate a hotărît urcarea capitalului prin o nouă emisie de acții

Incurînd se va începe zidirea unui abatoriu și acîi în orașelul nostru. E și vremea!

Rezultatul asentărilor în cercul Orăviții, față de anul trecut, a fost splendid. Din 856 feciori au fost asentați 264, decî cam 1/3 din ceice s'au prezentat. 369 înși, însă, în mare parte neligitimați, au absentat. În cercul Iamului au fost asentați 255 (cam 40%), absentînd cam 300, în mare parte duși în Germania ca muncitori.

La Berliște s'a iscat un foc la cunoscutul nostru sculptor I. Busuioc, prefăcînd în cenușă la patru vecini citeva zidiri economice și mai mult nutreț.

Asociația ampioiaților comerciali din localitate arangează la 11 Iunie c., la Rusale, un concert împreunat cu petrecere de joc în Grădina otelului „Coroana Ung.“ la care va cînta și muzica militară a Reg. 43 din Biserica-albă.

Opera maghiară „Bánkban“ a lui Katona József din Kecskemét, la care tin Ungurii atît de mult, jucîndu-se decurînd în „Deutsches Theater“ din Berlin, a fost aspru scărmanată în „Berliner Tagblatt“.

Foaea germ. „Oraviczaer Wochenblatt“, care în timpul din urmă părea ca o să-î iese sufletul, suferînd de anemie, cum se prezintă acum, subț conducerea noului ei proprietar Kaden, începe a se reculege frumușel.

În „Drapelul“ s'a publicat deja Convocatorul' iscălit de peste osută de fruntași ai județului' pentru marea adunare populară ce se va ține în Lugoj (la Concordia) în 15. a curentei.

La Lugoj a concertat Mercuri cu bun succes, oprîndu-se aci în calea sa spre Roma, cunoscutul bariton de operă N. Corfescu.

De Joî s'a deschis acîi în Oravița, în piața de înaintea băncii „Oraviciana“, un mare cinematograf.

Dintr'o replică a prof. univ. A. Cuza, în procesul său contra adv. Socor, a ieșit la iveală, că pe vestitul critic român Gherea-Dobrogeanu îl chiamă, cu numele său adevărat: Solomon Solomonovici Katz. Cine-ăr mai fi mai gîndit și una ca asta...

† Văduva Matilda Budințeanu născ. Jianu, mama medicului Dr. Virgil Budințeanu din Reșița-montană, după lungi suferințe, a încetat din viață în etate de 55 ani. Odihniască în pace!

Reun. „Unirea“ de cînt. și muzică gr. cat. din Varadia arangează în Duminica Rusaliilor, subț conducerea d-lui dir. Paul Nica, un concert împreunat cu teatru.

La 10 Iunie c. n. se va vinde la licitație publică mai multe mîi de țiglă arsă și întreg depozitul de marfă din prăvălia negustorului Samuel Heffer.

100 acții dela „Plugarul“ sint de vînzare. A se întreba la Administrația noastră.

Bibliografie.

A apărut Jalea satelor, versuri de Ion Corcița-Leandru (130 pag. Suceava), noul poporanist bucovinean, care dă semne de un talent incontestabil.

Mulțumită publică.

Nefiîndu-ne cu puțință a răspunde în particular, aducem prietenilor și cunoscuților cari ne-au adresat cuvinte de mîngăiere din tristul prilej al trecerii la cele vecinice a neuitatei noastre soții, mamă și bunică

Maria Lăpadat

Deosebit mulțumim preoților celebranți, învățătorilor și publicului care a petrecut pe scumpa răposată la ultimul ei lăcas.

Berliște, Mai 1911.

Stefan Lăpadat și familia.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

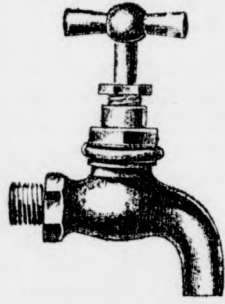
In atelierul artistic al lăcătuşului
Rudolf Dworzak
din Oravița (lingă „Oraviciana“)

se pot comanda, pe
lingă garanță,
orice lucrări
de bransă,
cu prețuri
moderate.

Instalațiune
de apaducte.

Reparațiuni
efectuate cu
promptitudine.

In prăvălia lui
I. HAMBURGER

(Casa Klein) în Oravița
se capătă

Ciment foarte bun din Beocin
cu preț moderat.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă
ca laptele, să folosească **crema
americană, pudra americană**
și **săpunul american**, care de-
partează de pe față și de pe mîni
orcefel de pete, și întrece toate
mijloacele de acest fel, întrebun-
tate pîn'acum. Se capătă la:
Apoteca Sfîntul Gheorghe
în **Oravița** (peste drum de
prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă ame-
ricană 1 coroană. Prețul pudrei
americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpu-
nului americ. 80 fil. Incontra
durerii de dinți măi bune sînt pi-
căturile americane. Prețul 1 cor.

Valea „Bányavölgy,
loc pentru vilegiatură și scaldă Kneipp
în Oravița (Banat)

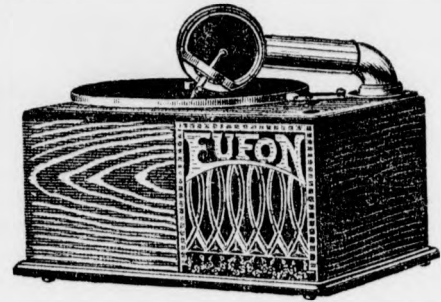
e situată sub Marilla în mijlocul unei păduri
întinse cu brădet.

Aer bogat în ozon, fără praf, și apă excelentă de
izvoare. Salon de muzică și de lectură, muzică în
parc, locuri admirabile pentru excursii. Diferite
cure de apă rece. Dușuri-Kneipp, massage și
electrizări pentru îmbolnăviri ale sistemului ner-
vos, cum și pentru îmbolnăvirea vaselor inimii
singelui, a organelor de mistuire și resuflare
(astma) reumatism, boale femeștii, dureri de be-
sică și de rărunchi etc.

Medic curant: Dr. Ludovic Méhes (român).
Pension complet (vipt, locuință și serviciu): la zi,
dela 4 coroane în sus.

Saisonul: dela 1 Mai pînă la 30 Septembrie.
Prospecte (și în limba română) se capătă la
Diracțiunea băilor „Bányavölgy“
în Oravița.

Senzație! O mare noutate!
Eufon
Mașină de vorbit, fără tolcer.

Tolcerul sunetului lipsește, fiind înlocuit
printr'un fund de rezonanță,
prin ceiace s'a dobîndit o reflectare natu-
rală, înlăturîndu-se din acest Eufon sune-
tul supărător. — Prospecte gratis și franco.
In depozit aparate de 12 tipuri, dela cele
măi ieftine, pînă la cele măi fine, începînd
dela 50 cor. însus. Mare asortiment în plăci
duble, cum și în diverse ace pentru Gramofoane.

M. Atzinger & Comp.
Oravița.

10 porunci ale agronomului,

foarte însemnate în economie, le capătă ori
cine gratis, franco posta, decî fără nicio
cheltuială, cine scrie după ele la **Apotecariu**
Trnkoczy în **Laibach**, în Kraina, Austria.

„ORAVICIANA“

SOCIETATE PE ACȚII
INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
ORAVIȚA.

Capital social	Cor. 550.000
Fonduri	„ 342.000
Depunerî spre fructificare	„ 2,500.000

Giroconto la Banca austro-ungară. — Ceconto la Cassa de păstrare poștală Nr. 15.625 — Telefon Nr. 29.

Escomptează cambii, acoardă împrumuturi hipotecare și personale
cu 6—8% netto.

Primește depunerî spre fructificare cu 4½% și 5%.

x-4

Darea o plătește institutul.

Răscumpără grătuit orice fel de cuponi și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă.

Expoziturile la Vrani, Vraniuț, Iam, Secăș, Răcășdia, Varadia și Mercina

mijlocesc împrumuturi de orice natură, regulează scadențe, primește depunerî spre fructificare și efectuează și alte operațiuni de bancă